

Motion till riksdagen 2018/19:1328

av **Kjell Jansson och Maria Stockhaus (båda M)**

Stärk äganderätten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äganderätten i grundlag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äganderätten i vanlig lag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är mycket viktigt att vi skyddar och bevarar vår natur och en biologisk mångfald samt att vår natur och våra stränder har hög tillgänglighet för alla. Samtidigt är den enskilda äganderätten skyddad i grundlagen genom regeringsformen 2 kap. 15 §, och i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR).

Skyddet för enskild egendom kan dock inskränkas om det är i det allmännas intresse. Omfattningen av sådana inskränkningar begränsas då av proportionalitetsprincipen, vilken i och med att EKMR 1995 inkommerades i svensk lag ska beaktas vid all lagtillämpning i Sverige.

Proportionalitetsprincipen innebär att det ska göras en intresseavvägning, en avvägning mellan å ena sidan det allmännas intresse och vad det allmänna vinner och å andra sidan den enskildes intresse och vad den enskilde förlorar, samt en bedömning om utfallet är rimligt. En inskränkning av den enskildes rätt får inte vara mer inkräktande eller långtgående än vad syftet fordrar. Skulle de offentliga göra anspråk på privat mark eller egendom måste då den enskilde få full kompensation. Det visar på en respekt för äganderätten och den enskilde samt skapar en tillit mellan offentligt och privat, en markering att de offentliga inte tar lätt på äganderätten och visar det fullt ut genom att kompensera för det som tas i anspråk.

Strandskyddet är ett exempel på en inskränkning av en markägares rådighet över sin mark. I arbeten med utökade strandskyddsområden rådgörs det sällan med den som äger marken. Beslut fattas av länsstyrelsen som endast meddelar sitt beslut genom att annonsera en kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. Det är sedan upp till markägaren

att påvisa att särskilda intressen inte föreligger och därmed få dispens från utökat strandskydd.

Det finns även exempel där skogsägare förbjuds att avverka sin skog för att det finns en rödlistad växt, svamp eller fågel i området. Ingen ersättning ges till markägaren som drabbas av en betydande sänkning av värdet på sin mark.

Vissa länsstyrelser anger hur stor del av en fastighet som utgör tomt runt ett bostadshus, utanför det kan alla gå omkring genom allemansrätten. Vi skall vara rädda om allemansrätten men det måste också göras avvägningar och hänsyn måste tas till den privata äganderätten. Äganderätten och allemansrätten är mer intimt ihopkopplade än vad som ibland ges sken av i den offentliga debatten. Markägare vårdar sina ägor för att de skapar ett mervärde samtidigt som det ger privatpersoner som vistas på marken en bättre naturupplevelse när marken vårdas och tas hand om.

Vi ska värna och skydda vår natur men det är också väsentligt att vi värnar om den enskilda äganderätten.

Det behövs en översyn av skyddet för den privata äganderätten i grundlagen. En stärkt äganderätt skulle även kunna konkretiseras genom följdändringar i bestämmelser om strandskydd, avverkningsförbud, genomförande av vattendirektiv och andra inskränkningar i äganderätten. Det skulle vara till gagn för såväl den enskilde som för näring och natur.

Kjell Jansson (M)

Maria Stockhaus (M)